

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието*
(Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)

Институция: Министерство на образованието и науката	Нормативен акт: Постановление на Министерския съвет за определяне на минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища
За включване в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за периода <i>01 юли – 31 декември 2020 г.</i>	Дата: 30.10.2020 г.
Контакт за въпроси: Галина Дреновска - директор на дирекция „Висше образование“ в Министерството на образованието и науката	Телефон: 02 9217 643

1. Дефиниране на проблема

1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна.

Към настоящия момент трудовите възнаграждения на младите преподаватели в държавните висши училища са много ниски. Този факт води до един сериозен проблем във висшето образование, а именно липса на висококвалифицирани и мотивирани млади преподаватели, носители на нови компетентности и методи на преподаване. В резултат на този проблем се забелязва застаряване на академичния състав и от там - нарушено възрастово съответствие между преподаватели и студенти. Поради ниското трудово възнаграждение се забелязва и липса на желание от страна на младите хора да участват в конкурси за преподаватели.

През месец февруари 2020 г. е приет Закон за изменение и допълнение на Закона за висшето образование (обн., ДВ, бр. 17 от 2020 г.). Една от основните цели на този закон е да се постигне система за висше образование, която да е способна да отговаря на динамиката на обществените процеси при поддържане на необходимото качество на висше образование, т.е. система, способна на устойчиво развитие. Това предполага висшите училища, като част от европейското пространство за висше образование, да се развиват не само като образователни институции, но и като научни центрове. За постигането на така поставената цел от особено значение е не само да се стимулира

научноизследователската дейност на младите нехабилитирани преподаватели, но и професионалното им развитие и тяхната отговорност към развитието на висшето училище. В Закона за висшето образование освен увеличаване на квотата на младите преподаватели в органите за управление на висшето училище е предвидено и определянето от Министерския съвет на минимална заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища (*Закон за висшето образование - изм. и доп. ДВ. бр.17 от 25 февруари 2020г. , чл. 92. (1) Минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища се определя с акт на Министерския съвет.*) .

Настоящата частична предварителна оценка на въздействие на проект на Постановление на Министерския съвет за определяне на минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища е изготвена в контекста на усилията на Министерството на образованието и науката да съдейства за насърчаване развитието на всяка една от институциите за висше образование в сътрудничество и с активната подкрепа на държавата.

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Проблемите в прилагането на съществуващото законодателство във висшето образование са свързани с:

- необходимост от увеличаване на квотата на младите преподаватели в органите за управление на висшите училища;
- нарушено възрастово съответствие между преподаватели и студенти;
- необходимост държавните висши училища, като част от европейското пространство за висше образование, да се развиват и като научни центрове;
- изоставане на заплатите на младите преподаватели в държавните висши училища спрямо заплатите на учителите в средните училища;
- слаба мотивация за научноизследователската дейност на младите нехабилитирани преподаватели;

- необходимост да бъдат привлечени повече висококвалифицирани и мотивирани млади преподаватели, носители на нови компетентности и методи на преподаване;
- необходимост от насърчаване на млади хора да участват в конкурси за преподаватели;
- обновяване и развитие на академичния състав.

Посочените проблеми са неразрешими в рамките на съществуващата нормативна уредба за дейността на държавните висши училища и с оглед на тяхното преодоляване е възможно да се решат само чрез приемане на Постановление на Министерския съвет за определяне на минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища, както е регламентирано в чл. 92. (1) от Закона за висшето образование. Едновременно с това ще се осигури съчетание на качествено обучение с личностно удовлетворение от преподаването и от възможностите за академично израстване.

1.3. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт, или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки на нормативния акт.

2. Цели:

Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

Чрез приемане на Постановлението ще се постигнат следните цели:

1. Привличане на повече висококвалифицирани и мотивирани млади преподаватели, носители на нови компетентности и методи на преподаване;
2. Създаване на по-добро възрастово съответствие между преподаватели и студенти;
3. Насърчаване на повече млади хора да участват в конкурси за преподаватели, което от своя страна ще доведе до обновяване и развитие на академичния състав;

4. Осигуряване на финансова устойчивост на висшите училища и финансови стимули за развитие на качествено образование и научноизследователска дейност;

5. Решаване на проблема с изоставането на заплатите на младите преподаватели в държавните висши училища спрямо заплатите на учителите в средните училища.

Приемането на Постановлението се налага поради необходимостта от преодоляване на посочените тенденции и в тази връзка – от създаване на още по-благоприятни условия за осъществяване на целите на нормативния акт, което не е възможно да се осъществи в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности. Това е възможно да се постигне само чрез приемане на Постановление на Министерския съвет за определяне на минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища.

Чрез осъществяване на предвидената нормативна промяна ще се създадат условия за още по-ефективно изпълнение на политиката, свързана с развитие на качествено образование и научноизследователска дейност и с постигане система за висше образование, която да е способна да отговори на динамиката на обществените процеси при поддържане на необходимото качество на висше образование, т.е. система, способна на устойчиво развитие и в синхрон с приоритетите, заложи в стратегическата рамка за образование и обучение в европейски и национален план.

3. Идентифициране на заинтересованите страни:

Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).

Промените, извършени с приемане на Постановлението, ще окажат пряко или косвено въздействие върху широк кръг потенциални засегнати и заинтересовани страни:

- ученици, които желаят да продължат образованието си в държавни висши училища;

- кандидат-студенти и студентите;
- родители на посочените по-горе студенти, кандидат-студенти и ученици;
- преподаватели във висши училища;
- институции и организации - заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко въздействие: фирми, заводи, предприятия, организации и т.н.;

- нормативният акт ще има пряко въздействие и спрямо държавните висши училища, като институции, осъществяващи функции в полза на обществото и гражданите и подпомагащи реализирането на правителствената политика свързана с развитие на качествено висше образование и научноизследователска дейност.

4. Варианти на действие:

Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата, включително варианта „Без действие“.

Идентифицирани са следните варианти на регулаторна намеса:

Вариант 0 – да не се прави нищо (без действие; нулев вариант);

Вариант 1 – предприемане на регулаторна намеса;

Вариант 0 – „Без действие“ – *да не се предприемат никакви действия.*

Ако се приложи вариантът „Без действие“, няма да бъде дадена възможност да се реши един важен проблем свързан с изоставането на заплатите на младите преподаватели в държавните висши училища спрямо заплатите на учителите в средните училища, а от там няма да бъде дадена възможност за привличане на повече висококвалифицирани и мотивирани млади преподаватели, носители на нови компетентности и методи на преподаване, които да развият качествено висше образование и научноизследователска дейност, няма да бъде дадена възможност да се подобри възрастово съответствие между преподаватели и студенти и да се насърчават млади хора да участват в конкурси за преподаватели, което от своя страна ще доведе и до обновяване и развитие на академичния състав.

Липсват данни, от които би могло да се направи извод, че проблемът може да се разреши без предприемане на никакви действия. Предвид горното **Вариант 0** – да не се предприема нищо, в конкретния случай е неефективен и неефикасен.

Вариант 1 – предприемане на нормативна промяна (Приемане на Постановлението).

Проектът на постановление е изготвен въз основа на предоставената информация и направените предложения от компетентните органи. За определяне на размера на тази заплата са проведени редица консултации между Министерството на образованието и науката, Съвета на ректорите, Националният браншов синдикат „Висше образование и наука“ при КНСБ и Синдикат „Висше образование“ при КТ „Подкрепа“. Партньорите са се обединили около виждането, че заплатите на младите преподаватели не трябва да изостават от заплатите на учителите в средните училища, като е посочена и необходимостта от промяна в отношението на някои ректори към младите, респективно и останалите групи преподаватели. Намирането на адекватно и трайно решение на посочените проблеми и постигането на набелязаните цели е свързано и с необходимостта от финансово подпомагане на висшите училища за достигне на минимална заплата на младите преподаватели в размер на 1300 лева от 1 януари 2021 г., както и преразпределяне на средствата за заплати и на другите преподаватели. По този начин ще се осигури финансова устойчивост на висшите училища и финансови стимули за развитие на качествено образование и научноизследователска дейност.

В резултат на тези консултации са създадени благоприятни условия за реализиране на следното предложение за нормативна промяна:

Предлага се в *проекта на ПМС за определяне на минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища* да има член единствен:

„ Член единствен. Определя от 1 януари 2021 г. размер на минималната месечна работна заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища 1300 лв. при нормална продължителност на работното време 8 часа на ден, при 5-дневна работна седмица и за пълен работен месец.“

Приемането на ПМС за определяне на минималната заплата за най-ниската академична длъжност в държавните висши училища е в съответствие с чл. 92. (1) от Закона за висшето образование и ще осигури по-добри условия за осъществяване на дейностите по привличане на повече висококвалифицирани и мотивирани млади преподаватели, носители на нови компетентности и методи на преподаване, ще създаде по-добро възрастово съответствие между преподаватели и студенти чрез насърчаване на повече млади хора да участват в конкурси за преподаватели, което от

своя страна ще доведе до обновяване и развитие на академичния състав. Едновременно с това ще се осигури съчетание на качествено обучение с личностно удовлетворение от преподаването и от възможностите за академично израстване.

Посоченият вариант е ефективен в икономически и социален план. Същевременно този вариант се отличава с ефикасност, с оглед на ефекта от публичните разходи за заинтересованите страни и за обществото.

5. Негативни въздействия:

Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.

Идентифицирани са следните потенциални негативни въздействия на Постановлението върху заинтересованите страни, спрямо различните варианти на действие:

Вариант 0. Непреприемането на нормативни промени ще се отрази в негативен план по отношение на всички заинтересовани страни:

- С прилагането на **Вариант 0** няма да бъде дадена възможност за привличане на повече висококвалифицирани и мотивирани млади преподаватели, носители на нови компетентности и методи на преподаване, които да развият качествено висше образование и научноизследователска дейност;

- Изборът на нулевия вариант ще се отрази негативно върху възрастово съответствие между преподаватели и студенти;

- В случай, че се приеме нулев вариант няма да бъде дадена възможност за насърчаване на млади хора да участват в конкурси за преподаватели, което от своя страна няма да доведе и до обновяване и развитие на академичния състав;

- Изборът на нулев вариант ще въздейства негативно върху ученици, които желаят да продължат образованието си в държавни висши училища, върху кандидат-студенти и студентите;

- Изборът на нулевия вариант ще се отрази негативно и върху родители на посочените по-горе студенти, кандидат-студенти и ученици, както и на преподавателите във висши училища;

- При избор на нулевия вариант няма да бъде създадена възможност за институции и организации - заинтересовани страни: фирми, заводи, предприятия, организации и т.н. да ползват научноизследователската дейност на висшите училища;

- При условие, че нормативният акт не бъде приет, това ще има пряко въздействие и спрямо държавните висши училища, като институции, осъществяващи функции в полза на обществото и гражданите и подпомагащи реализирането на правителствената политика свързана с развитие на качествено образование и научноизследователска дейност и с постигане система за висше образование, която да е способна да отговори на динамиката на обществените процеси при поддържане на необходимото качество на висше образование.

Вариант 1. В процеса на изготвяне на настоящата частична предварителна оценка на въздействието не са идентифицирани очаквани негативни ефекти в икономически и социален план. Прилагането на **Вариант 1** не би следвало да доведе до отрицателни въздействия върху заинтересованите страни.

6. Положителни въздействия:

Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.

Вариант 0. При приемането на нулевия вариант не се очакват положителни въздействия по отношение на нито една от заинтересованите страни. Липсват субективни и обективни данни, въз основа на които да се предположи, че проблемът

може да се разреши без предприемане на никакви действия. При бездействие не се предвиждат конкретни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи.

Поради гореизложеното **Вариант 0** в конкретния случай не е ефективен и е необходимо да се отхвърли.

Вариант 1. Приемането и прилагането на Постановлението се очаква да окаже положително въздействие спрямо всички заинтересовани страни, както следва: най-значими са позитивните последици, които ще има преди всичко по отношение на младите преподаватели, които са носители на нови компетентности и методи на преподаване и които ще развиват качествено висше образование и научноизследователска дейност. Положителни въздействия ще има за ученици, които желаят да продължат образованието си в държавни висши училища, за кандидат-студенти и студенти, включително и по отношение на техните родители. Позитивни последици ще има за институции и организации - заинтересовани страни: фирми, заводи, предприятия, организации и т.н., които ще могат да ползват научноизследователската дейност на висшите училища. Позитивни последици ще има и спрямо държавните висши училища, като институции, осъществяващи функции в полза на обществото и гражданите и подпомагащи реализирането на правителствената политика свързана с развитие на качествено висше образование и научноизследователска дейност.

В резултат на горепосоченото се налага изводът, че **Вариант 1** съдържа потенциал за разрешаването на идентифицираните проблеми.

7. Потенциални рискове:

Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

Не са установени възможни рискове от приемането на Постановлението, включително и възникването на съдебни спорове.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

- Ще се повиши
- Ще се намали

Няма ефект

Приемането и действието на Постановлението няма ефект върху административната тежест за физическите и юридическите лица.

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

С Постановлението не се създават нови регулаторни режими и не се засягат съществуващите режими и услуги.

9. Създават ли се нови регистри?

Когато отговорът е „да“, посочете колко и кои са те

С Постановлението не се създават нови регистри.

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

Актът засяга пряко МСП

Актът не засяга МСП

 Няма ефект

Актът няма ефект върху МСП.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието? -

Да

Не

Проектът на нормативен акт не изисква цялостна оценка на въздействието.

12. Обществени консултации:

Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултациялни процедури.

Провеждането на обществени консултации се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове.

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Да

Не

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Име, длъжност:

Галина Дреновска - директор на дирекция „Висше образование“ в Министерството на образованието и науката

Дата:

X

Галина Дреновска
Директор на дирекция "Висше образован..."

Подпис: